

Evaluatie

Vlaamse NME-dag

Natuur- en milieueducatie (NME) in Vlaanderen: een druppel op een hete planeet?

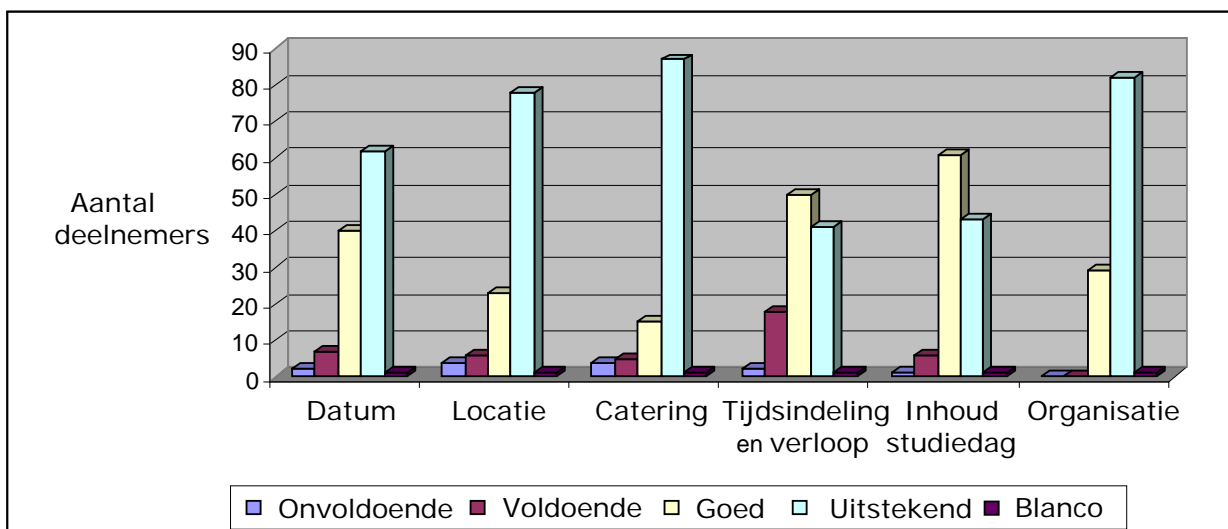
- 20 oktober 2009 -

De dienst NME ontving 112 evaluatieformulieren. Op een totaal van 377 deelnemers resulteert dit in een respons van net geen 30%.

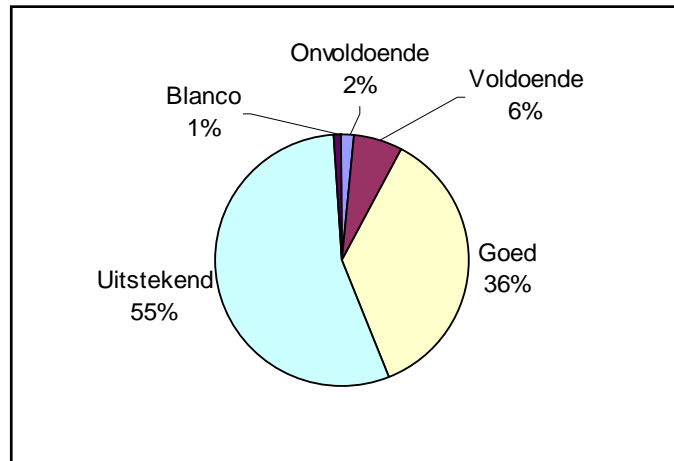
Dank aan alle respondenten voor hun bemerkingen en tips!

1. Algemeen oordeel

	Onvoldoende	Voldoende	Goed	Uitstekend	Blanco
Datum	1,78%	6,25%	35,72%	55,36%	0,89%
Locatie	3,57%	5,35%	20,54%	69,65%	0,89%
Catering	3,57%	4,46%	13,40%	77,68%	0,89%
Tijdsindeling en verloop	1,78%	16,07%	44,64%	36,62%	0,89%
Inhoud studiedag	0,89%	5,35%	54,47%	38,40%	0,89%
Organisatie	0%	0%	25,89%	73,22%	0,89%

- Datum:

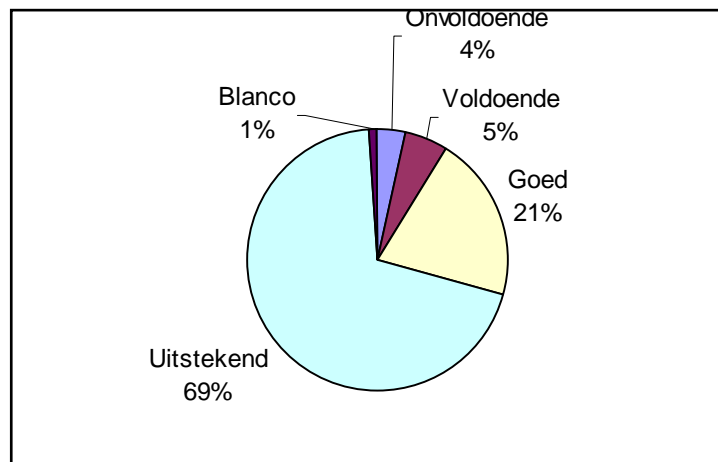
Een aantal mensen uit natuureducatieve centra gaven aan dat oktober de drukste periode voor het opvangen van schoolgroepen is (periode van de week van het bos).

De dienst NME was zich daar op voorhand van bewust en wilde dit ondervangen door de NME-dag ruim op voorhand aan te kondigen, in NME-zine nr. 31 (februari 2009 – verspreid naar 2421 abonnees) stond al te lezen: 'leg alvast een knoop in je zakdoek'.

Aandachtspunten:

Voor mensen van natuureducatieve centra schikt een datum in de wintermaanden (november, januari, februari) beter. Indien mogelijk de datum nog sneller communiceren (eventueel al jaar op voorhand).

- Locatie:

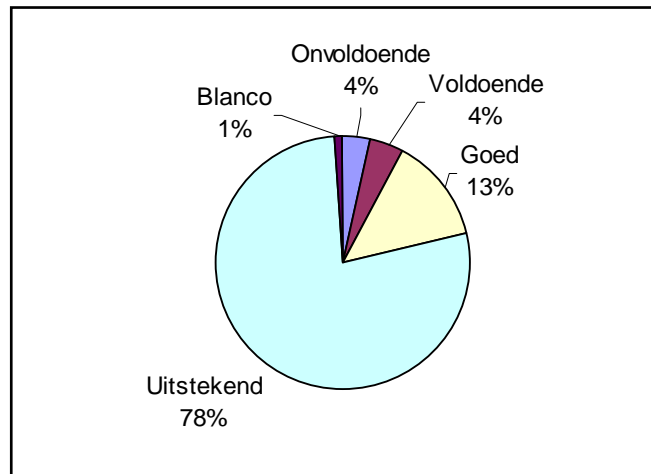
De dienst NME wenste aan de Vlaamse NME-dag een feestelijk tintje te geven (n.a.v. 15 jaar NME, 10de verjaardag 1ste uitreiking MOS-logo's). Daarenboven zocht ze naar een geschikte, centraal gelegen en met het openbaar vervoer vlot te bereiken locatie. Voldoende accommodatie voor een groot aantal sessies van verschillende omvang en stadsnatuur in de omgeving waren eveneens bepalende factoren. Dat beperkte uiteraard de keuzemogelijkheden. De meerderheid van de deelnemers hechtte belang aan een goede ontvangst en apprecieerde de inspanningen om met openbaar vervoer goed bereikbare locaties te selecteren. Een minderheid vond het kader misschien te feestelijk en niet zo milieuvriendelijk ondanks het feit dat de organisatie in de mate van het mogelijke rekening hield met duurzaamheid (bereikbaarheid openbaar vervoer, het hotel beschikt over een eco-label).

Aandachtspunten:

De dienst wil verder en nog intensiever aandacht besteden aan zijn voorbeeldfunctie inzake duurzaamheid/ecologische voetafdruk.

Voortaan zal de dienst ook beter communiceren rond de keuze voor een bepaalde locatie.

- Catering:

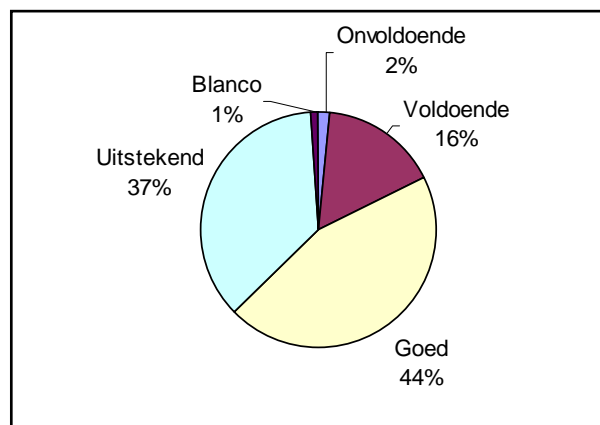
De catering werd algemeen beoordeeld als zeer verzorgd en lekker. 92% van de respondenten kwalificeerden de catering als goed (13%) of uitstekend (78%). Een klein aantal respondenten vonden de catering te overdadig en niet altijd duurzaam. De aanduiding van vegetarische schotels en broodjes kon beter.

Aan te stippen valt dat de organisatoren hun desiderata i.v.m. duurzaamheid, seizoensgebonden streekproducten, fair trade en een aandeel vegetarische maaltijden aan het congreshotel kenbaar hadden gemaakt en dat daar ook in zekere mate rekening werd mee gehouden. Er zijn immers ook nog hygiënische voorschriften waaraan een dergelijke locatie dient te voldoen.

Aandachtspunten:

Verfijnen van de afspraken met cateraars rond duurzame catering, over de ingrediënten en de aard van het aanbod (vegetarisch of niet).

- Tijdsindeling en verloop sessies:

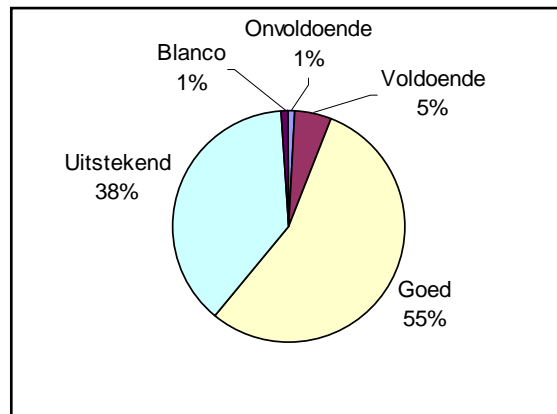
De meeste respondenten waren tevreden over de tijdsindeling en het verloop van de sessies. Een aantal deelnemers formuleerden kritische bedenkingen: het aantal thema's en werkwinkels was zo groot dat de keuzes eigenlijk moeilijk waren of overlaptten, de tijd tussen de sessies was soms wat krap gerekend waardoor werkwinkels later startten, de werkwinkels hadden langer gemogen en diepgaander zodat er meer ruimte was voor nieuwe informatie en interactiviteit, de lunchpauze bood te weinig tijd voor het informele en om te netwerken. Anderzijds vond men het wel positief dat er de mogelijkheid was om van verschillende onderwerpen te 'proeven'

en dat er voldoende flexibiliteit was om op het laatste moment nog te kunnen veranderen van sessie.

Aandachtspunten: minder werkwinkels, meer tijd per werkwinkel, minder sessies over de middag, bij de organisatie van extra's (zoekertjeswand, praatcafé...) meer tijd voorzien om ze te verkennen. Goed afstemmen van de lunchtijd zodat deelnemers voldoende tijd hebben om van het aanbod van een studiedag gebruik te maken.

Ongerustheid rond tijdsdruk (door te zeer op de klok te wijzen) niet overbrengen op de deelnemers en daarover goede afspraken maken met de sprekers.

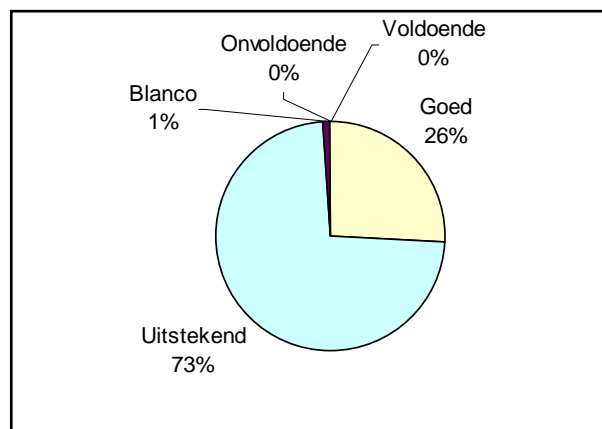
- Inhoud studiedag als geheel:

De respondenten oordeelden dat de thema's interessant gekozen waren, maar misschien wel wat onderwijsgericht. Er was een zeer ruim en variabel aanbod (voor iedereen wat wils). Daardoor was het soms ook moeilijk kiezen. Verder mocht de studiedag nog interactiever: de deelnemers eerst zelf iets laten doen en daarop de inleider of spreker – flexibeler – laten ingaan, al of niet aan de hand van een paar pagina's/dia's met theorie of andere onderbouwing. De excursies buiten waren prima (zelf kijken en werken).

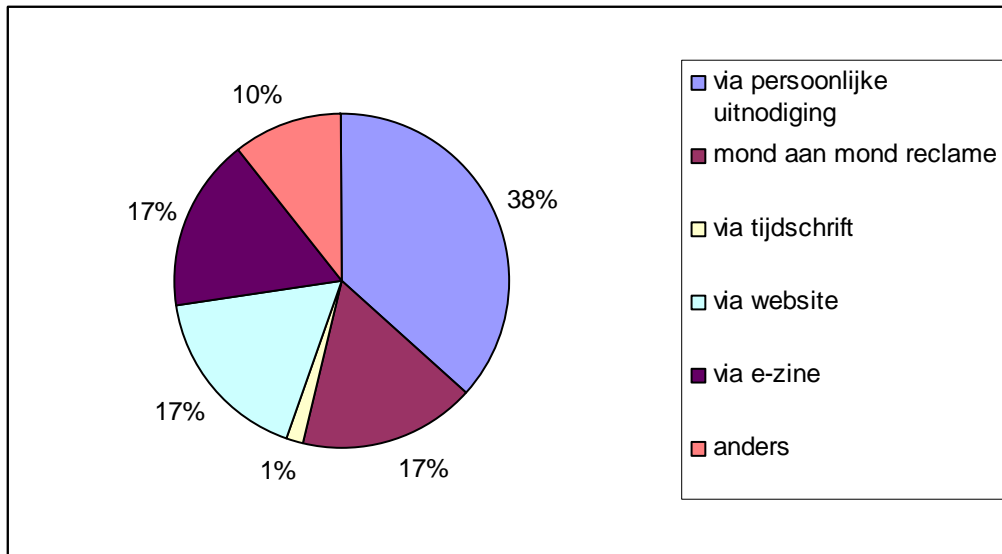
Aandachtspunten: minder thema's en sessies en nog meer aandacht voor interactiviteit.

- Organisatie:

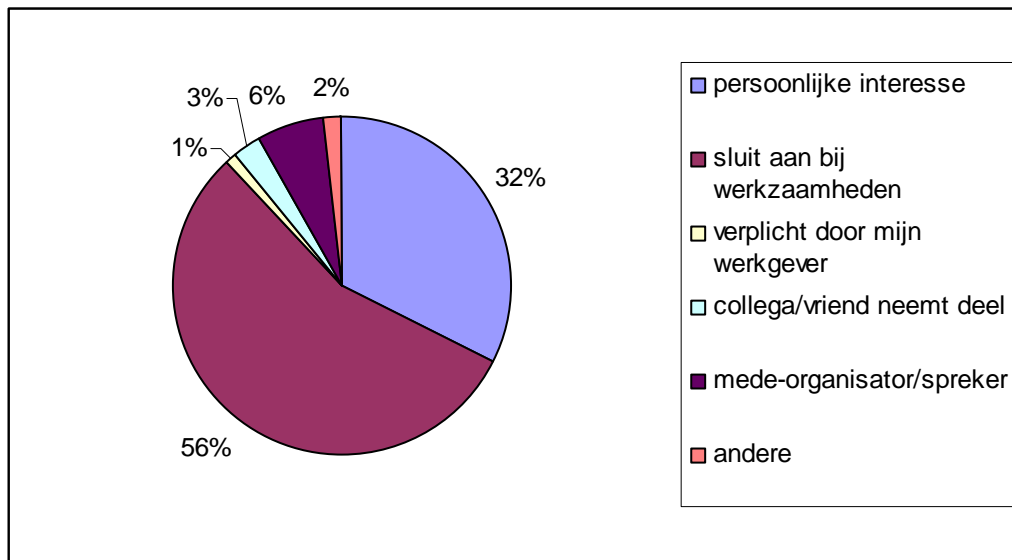
Alle 112 respondenten beoordeelden de organisatie van deze NME-dag als goed (26%) tot zelfs uitstekend (73%). Het feit dat ze zelf een dagschema en –timing konden samenstellen vonden ze erg positief. Ze vonden de dag interessant, boeiend, inspirerend en leerrijk.

- Hoe kreeg u kennis van deze studiedag?

De promotie van de NME-dag verliep bij de respondenten het best via directe communicatie zoals persoonlijke uitnodiging of e-mail, via e-zines en niet te onderschatten ook via mond aan mond reclame (gesprekken onder collega's...). Bij zij die aangaven op een andere manier op de hoogte gebracht te zijn is er ook opvallend veel directe communicatie: via directeur school, via MOS-begeleider...

- Waarom besliste u aan de studiedag deel te nemen?

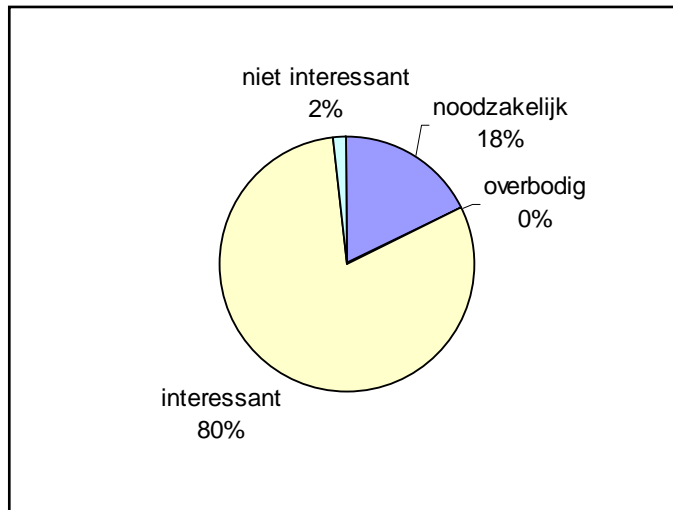

Uiteraard namen de meeste respondenten aan de NME-dag deel vanuit hun eigen werk(ing). Dat 32% van de respondenten ook persoonlijke interesse aangeeft als motivatie voor zijn/haar deelname kan men als zeer positief beschouwen.

2. Programma / inhoud

De toelichting bij de onderstaande beoordelingen is steeds een samenvatting van alle binnengekregen opmerkingen. Deze toelichtingen verduidelijken de weergegeven appreciatie in de grafieken.

- Deze studiedag was:

Een meerderheid van de respondenten (80%) vonden de Vlaamse NME-dag 'interessant'. Daarenboven gaven nog eens 18% van de respondenten aan dat een tref/studiedag als deze ook 'noodzakelijk' was.

- De gekozen rode draden/thema's:

De respondenten vonden de gekozen rode draden/thema's over het algemeen goed en divers. Ze vonden het jammer dat sommige werkwinkels vrij snel volzaten (natuur in de stad en het samenwerken met allochtone organisaties).

Soms was de samenhang tussen de verschillende thema's EDO, NME, theorie, praktijk en de evolutie van dit alles... wat minder duidelijk. De aandacht voor thema's als 'EDO', 'Speelgroen' en 'Voeding' werd op prijs gesteld.

Aandachtspunten:

Aandacht hebben voor het kader en de duiding ervan. Er op letten dat de thema's qua inhoud goed overeenstemmen met het programma, zodat er geen verkeerde verwachtingen ontstaan.

- Opmerkingen bij de cafétafels (hoeden met stellingen):

De cafétafels waren creatief, origineel en nodigden uit tot discussie. Indien logistiek mogelijk zouden ze daartoe beter op een meer centrale plaats gestaan hebben (bvb. waar men gegeten heeft). Het ruime aanbod aan sessies liet ook weinig tijd over om aan de cafétafels te gaan praten.

- Opmerkingen bij de expo 'Eigen kweek' van Ecocampus:

De expo werd goed beoordeeld: nieuwe informatie op een luchtige manier. Bij voorkeur mensen van Ecocampus aanwezig om eventuele vragen te beantwoorden.

- Opmerkingen bij het 'MOS-cartoonfestijn' van Milieuzorg Op School:

De respondenten vonden de cartoons zeer mooi en verzorgd gebracht. Er is veel vraag naar het gebruik van deze cartoons. Geïnteresseerden kunnen hiervoor contact

opnemen met de MOS-begeleiders. Qua opstelling hadden de cartoons centraler mogen staan (cfr. cafétafels).

- Opmerkingen bij de NME-inventaris:

Eén respondent gaf aan dat deze zoekmachine beter kan qua vormgeving en overzichtelijkheid.

- Opmerkingen bij de zoekertjeswand:

De zoekertjeswand was een goed idee, maar kon nog beter gebruikt worden. Een introtekst, enkele inspirerende voorbeelden van vragen of voorstellen, zouden het gebruik van de wand kunnen aangemoedigd hebben.

- Opmerkingen bij de ludieke afsluiter:

Een aantal deelnemers vonden deze ludieke afsluiter overbodig. Zij hadden eventueel een extra sessie willen volgen of een conclusie van de dag gewenst. De meerderheid vond de act een aangename afsluiter, een luchtige noot om de studiedag mee te eindigen en voor herhaling vatbaar.

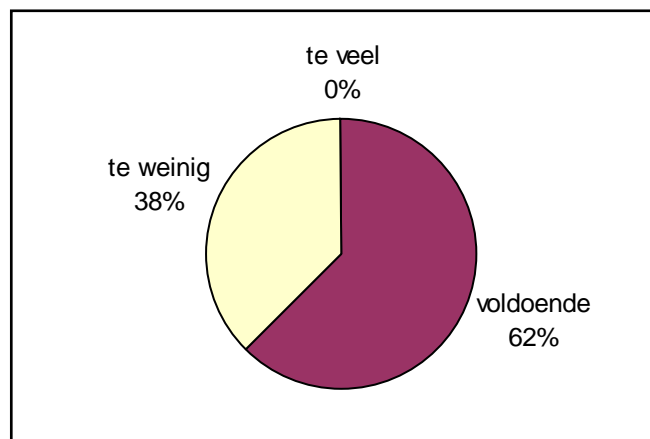
- Opmerkingen globaal cafétafels tot afsluiter:

De cafétafels, expo's en dergelijke waren een goed idee en leuk initiatief, maar ze gingen een beetje verloren in het drukke programma. Ook de locatie van deze randactiviteiten kon beter: centraler en zichtbaarder.

Iemand gaf aan dat het jammer was dat ateliers van De Vroente niet meer succes hadden. Misschien was er een drempel voor de deelnemers.

Een stand met boeken, recente publicaties, een op zichzelf draaiende werkwinkel (bvb. beeldende omgang met natuurmaterialen, met inspirerende foto's, handleiding, materialen...) zouden ook interactie tussen de deelnemers op gang kunnen brengen.

- Was er voldoende tijd voor informele kennismaking en informatie- en ideeënuitswisseling?

Tijdens of tussen de sessies zou ook ruimte moeten worden voorzien om te discussiëren, overleggen of uitwisselen. Misschien 10 minuten extra 'netwerktijd' tussen elke werkwinkel voorzien. Ook de middagpauze mocht in dit opzicht langer geduurd hebben.

De meeste respondenten gaven aan veel interessante contacten gelegd te hebben en dat in dat opzicht de tijd hiertoe altijd 'te weinig' zou zijn geweest.

Voor wie echter aan vele sessies deelnam, bleef er 'weinig' tijd over voor informele kennismaking.

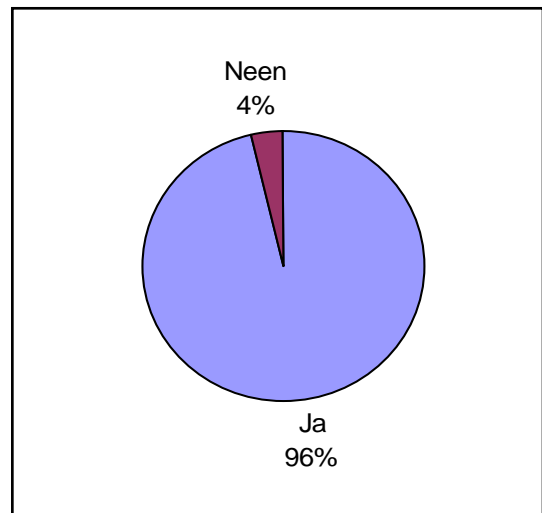
De vele aanwezigen en de mogelijkheid tot uitwisseling werden als 'de meerwaarde' van deze studiedag bestempeld. De deelnemerslijst in de infomap vonden meerdere respondenten dan ook een pluspunt.

- Lijkt een vervolg op deze Vlaamse NME-dag u zinnig?

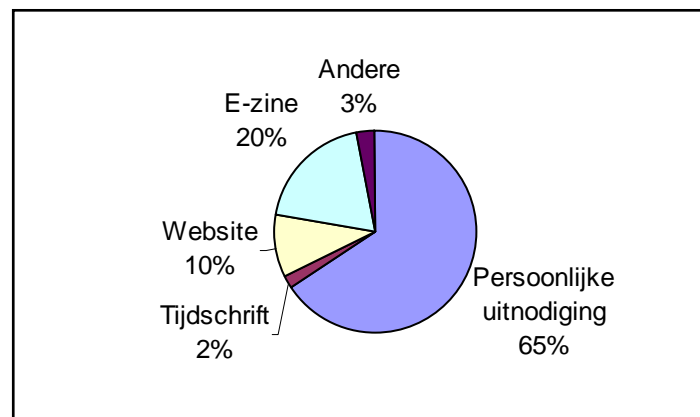
Bijna alle respondenten vinden een vervolg op de NME-dag zinvol. De meesten vinden de gebruikte vorm ook de best aangewezen manier: voor ieder wat wils met een enorme keuze aan interessegebieden...

Respondenten die een herhaling van de NME-dag wenselijk achten formuleerden de volgende suggesties:

- langere werkwinkels om dieper op de thema's in te gaan (grondiger, interactiever...)
- netwerkactiviteit, meer tijd voor informele contacten
- aangepaste formule: minder parallele sessies, minder thema's, misschien elk jaar 2 thema's of specifieke themadagen...
- jaarlijkse of tweejaarlijks: om de betrokkenheid en de verspreiding van milieu-educatie te bestendigen, verder bouwen, nieuwe initiatieven voorstellen, NME evolueert...
- voor een debat wat meer tijd voorzien (ruimte voor vragen)
- andere milieuthema's: eventueel informeren bij het werkveld welke thema's zij willen
- voorstelling van meer concrete projecten
- in een duurzamer kader, kleinere voetafdruk
- niet laten interfereren met de NME-Beneluxwerkconferentie in eenzelfde jaar
- nog meer buitenactiviteiten
- de mix theorie – praktijk behouden, maar niet te zwaar maken
- verder brainstormen hoe we nu concreet verder kunnen in een gans nieuwe richting met de sector
- een trefmoment voor alle 'veld' werkers om eens met mekaar in contact te komen en kritisch op hun activiteiten terug te blikken; er zijn voldoende mogelijkheden om zelf bij te leren
- debat met de leidinggevende ambtenaren
- met verschillende partners samenwerken
- aandacht voor gespreksgroepjes: er waren vast en zeker heel wat mensen die ook van elkaar wat konden leren
- betere scheiding tussen praktijk- en theorie/beleidsonderwerpen
- entertainment is een succes
- voor gespecialiseerd publiek mag het soms iets technischer
- 5 jaarlijkse ontmoeting met collega's en bijsturen van de visies en theorieën die leven binnen NME en EDO
- één aspect uitlichten en meer ten gronde behandelen
- meer het politieke vlak bespelen, misschien zelfs een panel met politici uitnodigen: wat denken zij ervan?
- sprekers: meer die uitnodigen die al ervaring hebben met het opbouwen van tegenmacht, het organiseren van groepen mensen, het idee van 'empowerment' of 'mensen in staat stellen tot'...
- in één van de educatieve centra, met een beperkter aantal sessies
- inleidend debat mag vervolgd worden via korte artikels in e-zine
- in elke provincie eens met voorstellen van wat daar gebeurt

- Hoe wenst u verder betrokken te worden bij eventuele vervolgacties?

Een directe communicatie via persoonlijke uitnodiging, e-mail en e-zines bleek bij de promotie van deze NME-dag het effectiefst en blijft ook de meest gewenste bij de 112 repondenten.

3. Sessies

Verder volgt enkel nog een opsomming van alle sessies en de sprekers.

Inleiding 'NME: een druppel op een hete planeet?'

Sprekers: Paul Stryckers (CVN), Anneleen Kenis (KU Leuven), Joke Vandenabeele (KU Leuven), Peter Tom Jones (KU Leuven/ co-auteur Terra Incognita)

Sessie 1. NME: een druppel op een hete planeet? Debat

Sprekers: Paul Stryckers (CVN/Centrum voor Milieu- en Natuureducatie), Anneleen Kenis (KU Leuven), Joke Vandenabeele (KU Leuven) en Peter Tom Jones (KU Leuven/ co-auteur Terra Incognita)

Sessie 2. VOET'en aan de grond!

Spreker: Willy Sleurs (Departement Onderwijs -Entiteit Curriculum)

Sessie 3. Natuurbeleving is... kikkers opblazen!?

Sprekers: Geert De Kockere (GREENz Webteevee) en Dirk Bogaerts (Agentschap Natuur en Bos).

Sessie 4. Hoe ga je aan de slag met allochtone jongeren?

Sprekers: Christel Verrelst en Katrien Bruyland (beiden van OKAN - Onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers)

Sessie 5. MOS voor dummies

Sprekers: Lien Loonbeek (MOS-begeleider Basis Onderwijs Vlaams-Brabant) en Katrien Heoylaerts (MOS-begeleider Basis Onderwijs Antwerpen)

Sessie 6. Gezond op de wereld

Spreker: Hilde De Lausnay (NMEC De Helix)

Sessie 7. Hoe betrek je leerlingen bij MOS?

Sprekers: Lotte Van Boxem en Marianne Cap (beiden van Jeugddienst Globelink vzw), Laura Schreurs en Geert Gielis (beiden van Vlaamse Scholierenkoepel).

Sessie 8. Inspraak bij het ontwerpen van groene speelruimte

Sprekers: Wouter Mertens (Dienst NME) en Eliza Romeijn-Peeters (Vereniging voor Bos in Vlaanderen vzw)

Sessie 9. NME: een druppel op een hete planeet? Praktijkvoorbeelden

Sprekers: Frie Vermeire (leerkracht Sint-Jozefsinstituut Ternat), Tom Lazou (Jeugddienst Globelink vzw) en Frank Vandepitte (Samenlevingsopbouw Gent/project Duurzaam Huis).

Sessie 10. Natuur en milieu in de belevingswereld van kleuter tot kind

Spreker: Karel Moons (De Veerman vzw)

Sessie 11. 10 jaar MOS

Sprekers: An Joly (Kleur Bekenen), Herwig Kevelaerts (MOS-begeleider Vlaams-Brabant), Dirk Francken (Onderwijssecretariaat van de Steden en Gemeenten van de Vlaamse Gemeenschap vzw), Guido Smets (Onderwijsinspectie en Scholengemeenschap van het Provinciaal en Stedelijk Onderwijs Limburg), An Roelandt (Erasmus Hogeschool), Sara De Winter (World Wide Fund), Jan Vandecasteele (Stad Gistel) en Eddy Loosveldt (Dienst NME).

Sessie 12. Een andere kijk op voeding

Sprekers: Paul Renders (MOS-begeleider Vlaamse Gemeenschapscommissie Brussel), Kris Van Ingelghem (Green vzw), Heidi Van De Velde (Kleur Bekennen).

Sessie 13. Hoe ga je aan de slag met bejaarden?

Spreker: Françoise Dhaenes (Natuurgids/medewerkster OCMW-rusthuis).

Sessie 14. Gezond binnen

Spreker: Nel Van Lent (LOGO/LOkaal GezondheidsOverleg).

Sessie 15. Excursie: Natuurbeleving in de stad

Spreker: Tine Vanfraechem (Green vzw).

Sessie 16. EDO in onderwijs

Sprekers: Sara De Winter (World Wide Fund), Sara De Piere (Djapo – Gloopfanfare), Tjerk Pillen en Tom Lepoutre (beiden van Centrum Leren en Werken/Nieuwpoort).

Sessie 17. Kinderen hebben natuur nodig!

Sprekers: Kees Both (Nederlandse onderwijspedagoog, netwerk 'Springzaad'/stichting Oase in Beuningen), Jean-François Van den Abeele (Creatief en duurzaam landschapsbureau 'Fris in 't Landschap') en Els Huigens (Creatief en duurzaam landschapsbureau 'Fris in 't Landschap').

Sessie 18. Heeft MOS VOET'en in de aarde?

Spreker: Dirk Coolsaet (Pedagogische begeleidingsdienst van het Gemeenschapsonderwijs).

Sessie 19. Spel: (H)eerlijk duurt het langst

Spreker: Gerd Goris (PIME/Provinciaal Instituut voor Natuur- en Milieueducatie Antwerpen)

Sessie 20. Hoe ga je aan de slag met gehandicapten?

Spreker: Kristien Menten (vzw Huize Monnikenheide).

Sessie 21. MOS ruimer bekeken

Sprekers: Herwig Kevelaerts (MOS-begeleider Vlaams-Brabant), Donald Dupon (MOS-begeleider West-Vlaanderen) en Sarah Wouters (MOS-begeleider Antwerpen)

Sessie 22. Excursie: Gezond op stap

Sprekers: Kathleen Geldmeyer en Lieve Meiresonne (beiden NMEC De Helix).

Sessie 23. Excursie: EDO voor natuurgidsen

Sprekers: Ann D'heedene (CVN/Centrum voor Milieu- en Natuureducatie) en Guy Vandevoorde (VBNC De Nachtegaal)

Sessie 24. Leren voor Duurzaam Wonen en Bouwen

Spreker: Jürgen Loones (Dienst NME) => powerpoint van Eric De Deckere (Universiteit Antwerpen).

Sessie 25. Praktijkvoorbeelden van avontuurlijke en natuurlijke speelterreinen

Sprekers: Katrijn Gijssels (Steunpunt Jeugd), Jean-François Van den Abeele (Creatief en duurzaam landschapsbureau 'Fris in 't Landschap') en Els Huigens (Creatief en duurzaam landschapsbureau 'Fris in 't Landschap').

Sessie 26. Natuur en milieu in de belevingswereld van jongere tot volwassene

Spreker: Karel Moons (De Veerman vzw).

Sessie 27. Scholen maken hun beleid zelf!

Sprekers: Koen Germonprez (Secundaire School Barnum), Hugo Thonnon (KCST/Katholieke Centrumscholen Sint-Truiden) en Guy Scheijnen (Vlaams Secretariaat van het Katholiek Onderwijs).

Sessie 28. Leren en spelen in het groen

Sprekers: Joost Vrints, Moniek Brouwer en Manjanka Have (allen Vrije Lagere School College Essen), An Theunissen (Abdijschool van Vlierbeek), Willy Oosterlinck (VTI Mene) en Jean Van Hoof (Sint-Jan-Berchmanscollege Mol).

Sessie 29. Landbouw en globalisering

Sprekers: Veerle Devaere (Wervel vzw) en Maureen Vande Cappelle (EVA/Ethisch Vegetarisch Alternatief vzw)